

den hemlighetsfulla

Fritänkaren

Nr. 75 Mars 1999

Sjunde årgångens nummer 4.

Innehåll :

Göteborgs 22-a filmfestival	2
<i>Jesusdebatten:</i>	3
Teologi, <i>av Johannes B. Westerberg</i> (med kommentar)	3
H. Lincoln, M. Baigent, R. Leigh och deras oerhörda forskningsrön	7
José Saramago och Fernando Pessoa	10
Ernest Renan och Basil Mathews (med flera sådana)	11
Slaskspalt	11
Doktor Mendenhalls metod	12
<i>Europa :</i>	13
Lyckoresan, del 5	13
Europeisk turné, del 11	14
Den rysliga resan till Ryssland - en rysare (del 7)	16
Beethovens sonater, del 14, (nr 31)	17
Kulturkalender, mars '99	18
<i>Indien & Tibet :</i>	18
Nya vägar i Indien, del 4	18
Ödesresan, del 15	20
Expedition Tibet maj '97, del 19 och avslutning.	21
Nordens främste Tibetförförkampen avliden	23
En annan syn på år 2000-problematiken, <i>av Rasmus Larsson</i>	23

Fritänkaren är en alternativ oberoende kulturtidskrift för mest litteratur, musik och film men ägnar sig även gärna åt religion, politik och resor i avsikten att pejla de stora djupens underströmmar i världen och hålla koll på dem som ett slags spirituell världsbarometer.

Den beräknas utkomma med 10 nummer årligen på svenska samt några på engelska, (som endast återger den svenska upplagans viktigaste artiklar i översättning.)

Den är inte avhängig någon religiös eller politisk förening eller organisation.

Den har inga andra inkomster än sina prenumeranter.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 - 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumerations: 200 kr (även i Danmark och Norge)
(i Finland: 150 mk)

Tvåårsprenumerations : 300 kr

Redaktionsslut för detta nummer : 20.2.1999

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany

74

Göteborgs 22-a filmfestival.

Många har ansett den vara den bästa filmfestivalen hittills i Göteborg, då filmutbudet har varit alldeles ovanligt variationsrikt med fler gamla klassiker än vanligt. Bland klassikerna märktes Orson Welles gamla fina *"Touch of Evil"* i hans egen originalversion, nu restaurerad enligt hans egna föreskrifter, som var ett välbehövligt fullständigande av den gamla mer kommersiella versionen. Dess inledningsscen i en enda tagning anses oöverträffad än idag, men flera scener inne i filmen är av samma klass.

G.W.Pabsts gamla stumfilm *"Pandoras ask"* (1928) hade förtjänstfullt försetts med ny musik av Rasmus Ohlander, som ansträngt sig för att komma så nära den tidens musik som möjligt med tydliga erinringar av främst Kurt Weill. Somliga ansåg musiken vara väl påträngande, den kör ju på oavbrutet hela tiden med ganska hög volym, medan andra ansåg den litet väl sövande. Naturligtvis går ingenting upp mot riktig levande musik, särskilt till en stumfilm. Filmen i sig berättade historien om Lulu (spelad av Louise Brooks), en lyxvamp som dras in i en mordhärva, hamnar utanför samhället och slutligen blir mördad i London av Jack the Ripper. Filmatiseringen är mycket dramatisk och stämningmättad.

En annan förtjänstfull och välkommen restaurering var av Arne Sucksdorffs oöverträffade indiska film *"En djungelsaga"* (1956) med idealisk musik till av Ravi Shankar. Originalversionens färgnegativ hade påträffats nerklippt och delvis fördärvat i en möjlig fuktkällare i en pappkartong utan annan påskrift än *"Virgin"*, vilket indikerar ett original. Med mycken möda och stort besvär har man lyckats komma så nära den ursprungliga originalversionen som möjligt, men vissa sekvenser märker man att är proteser.

Den fjärde stora klassikern var Hitchcocks *"Vertigo"* (1958) med James Stewart och Kim Novak, som nu hade försetts med nytt digitalt ljudband, så att man i skogsscener hör fåglar kvittra ute i kulisserna, vinden susa ovan taket, kraschar och dunsar ute i korridoren när någon råkar ut för en olycka utan att filmen visar det, och mera sådant. Ärligt talat föredrog jag den gamla originalversionen utan speciella extraeffekter, som ju bara tvingar en att vrida huvudet bort från filmen hela tiden.

Några nya filmer kollades också in. Två var engelska: *"A Rather English Marriage"* och *"Love is the Devil"*. Den senare handlade om den förmätne konstnären Francis Bacons privatliv, som inte var vidare uppbyggligt, och någon respekt för konstnären fick man genom filmen inte. Den grundas på en bok betitlad *"The Gutter Life of Francis Bacon"*. Men visst är filmen mästerligt gjord och en upplevelse av hög kvalisort om dock inte helt angenäm.

"A Rather English Marriage" handlar om två änklingar, vars fruar dör samtidigt på sjukhuset, där de träffas och finner varandra. Det är en charmerande historia och utsökt teater allt igenom, ganska idylliskt och melankoliskt men betagande. De båda änklingarna spelas av Albert Finney, som är praktfull som alltid, och Tom Courtenay, en annan av Englands bästa veteraner. De spelade mot varandra tidigare i den oförglömliga filmen *"The Dresser"* från 80-talet.

En mera ovanlig film kom från Turkiet och hette *"Innocence"*. Det sägs att det inte finns en turkisk film som inte handlar mest om fångelser. I denna historia skrev en nyutskrivna fånge, som suttit inne i tio år för dråp, en petition till myndigheterna och bad att få sitta kvar i fångelset livet ut, ty han hade ingenting att återvända till, då hela hans familj omkommit i en jordbävning. Om petitionen avlogs lovade han att genast begå ett nytt brott, så att han snabbt kom in i fångelset igen. Petitionen avlogs. Filmen skildrar sedan hans liv i "frihet" och svårigheter att akklimatisera sig till en värld där nästan alla är kriminellt belastade. En mycket tänkvärd film, ungefär som en fabel, mycket inspirerad av Samuel Beckett, som den var tillägnad.

Tjugo andra filmer har setts under denna period, och vi kan omöjligt recensera alla. De bästa har varit James Ivorys klassiska "*A Room With a View*", den därtill besläktade "*Enchanting April*" med Joan Plowright, Mike Newells "*Fyra bröllop och en begravning*", den dokumentära brittiska "*Beyond Fear*" om en kombinerad kidnappning med våldtäkt, övertygande regisserad av en kvinna, Francesco Rosis fantastiska "*Forget Palermo*" om omöjligheten att undvika korrupcion i politiken, den praktfulla australiensiska "*The Adventures of Priscilla*" om tre transsexuella artister som hyr en buss genom hela Australien för att ge en show i Alice Springs - filmen prisbelönades för sina otroliga kläder, men dialogen är makalös alltigenom, och Terence Stamps gestaltning av ett gammalt luder (?) är oförglömlig. "*Ruby Cairo*" uppskattades inte av kallhamrade kritiker, en varmt romantisk och även spännande film med Andie MacDowell i huvudrollen på jakt efter hemligheten med hur hennes man dog, som hon inte vet att alltjämt lever. Men den bästa filmen som går nu är antagligen "*Förhandlaren*" (Gary Gray 1998), som vi gick och såg då vi trodde det var en filmatisering av Frederick Forsyths bästa roman, vilket det inte var utan en helt annan men lika god historia om en negerpolis i Chicago som utsätts för en *set-up* och riskerar bli dömd för ett mord som han inte begått, varpå han ilsknar till ordentligt och förskansar sig i polishögkvarteret med gisslan och kräver en ögonblicklig utredning av hela den korruperade Chicagopolisen. Resultatet blir ett mycket lärorikt drama där alla kämpar med livet som insats och där rättvisan segrar trots allt i en intrighärva som överträffar det mesta. Mera i ropet är Steven Spielbergs senaste "*Saving Private Ryan*", en mycket sevärd film och kanske den bästa krigsfilm som gjorts, men den når inte upp till *Förhandlaren*s nivå. Spielbergs styrka är att han är mänsklig, en karaktärsegenskap som blivit alltmer framträdande under åren genom i sitt slag oöverträffade filmer som "*Empire of the Sun*", "*Always*" och "*Schindlers lista*", men samtidigt har Spielberg en svaghet för att slå över i grov sirapsslikig sentimentalitet, som bara amerikaner kan uppskatta. Något måste slutligen även sägas om "*The Apostle*", där Robert Duvall regisserar och gestaltar en brinnande frikyrkopredikant, vars hustru bedrar honom, varpå han slår ihjäl älskaren och flyr från samhället. Den värld som denna film skildrar är oss helt främmande, historien är närmast patetisk-pekoral, men Robert Duvalls rollgestaltning glömmar man inte.

Teologi, av Johannes B. Westerberg.

"Herr redaktör. Låt mig få följa din *ärlighetsprincip* i mitt personliga teologiska tillrättgående med Bibeln. Låt ärligheten i sanningens heliga namn få spränga alla hämnings- och fördomsvallar, och låt sanningens stormflod få riva alla lögnar med sig ut i glömskans och förgänglighetens hav för evigt. Med detta ärliga uppsåt vågar jag hoppas på att redaktören ej censurerar eller på något sätt förändrar min text, då jag lagt ner så mycket möda på talrika omarbetningar för att få det rätt. Jag vågar lita på honom då han aldrig tidigare förändrat någon bokstav i vad jag skrivit. Denna ömsesidiga respekt för varandras hårt tuktade meningar har ju alltid varit den bestående grunden för vårt samarbete.

Det första som måste sägas om Bibeln och dess Gud (i alla dess olika tolkningar, former och definitioner) är, att ingen någonsin har någon rätt att ta ifrån judarna denna teologi eller den rätt som den ger dem att kalla sig "Guds utvalda folk". Detta är samtidigt grunden för all teologi över huvud, utan vilken ingen teologi alls är möjlig, och har alltid varit den största stötestenen med Bibelns Gud för alla andra folk. Den eviga invändningen har varit: "Varför skulle judarna vara så särskilda?" Det har utgjort motivationen för all antisemitism i alla tider. Det har varit språngbrädan för alla judeförföljelser. Det har varit den eviga ursäkten för alla revolter mot judendomen och världsordningen inklusive Karl Marxs och ateismens,

kommunismens och islams. Dessa ständiga revolter mot judarnas monopol på Gud kommer säkert alltid att fortsätta, och de kommer alltid som hittills att fortsätta visa sig förfelade. De har alltid misslyckats och kommer alltid att misslyckas. Ingen människa kan ägna sig åt något mera dåraktigt än denna meningslösa revolt. Redan Kain, redan Sodom och Gomorra, redan Farao i Egypten, redan assyrierna och babylonierna, redan Haman i Persien, redan Rom gick bet i denna uppgift, och mänskligheten har aldrig lärt sig av alla dessa intill tjatighet upprepade exempel. Det enda som lyckats i alla dessa attacker mot judarnas Gudsmonopol är att judarna tillfogats ytterligare lidanden till ingen nytta för någon. Judarna har rätt till sin Gud sådan han skildras i Gamla Testamentet, och ingen har rätt att ens försöka göra åverkan på den religionsfrihetsrätten. Andra folk har dock exakt samma rätt till exakt samma Gud - om de respekterar judarna.

Mer behöver inte sägas om Gamla Testamentet. Innan jag fortsätter in på fallet Jesus vill jag i en parentes försvara Pythagoras. Den ädla pacifistiska filosofin som den utvecklades i Grekland efter staten Israels fall kan sägas utgöra det bästa tänkbara alternativ till monoteismen, då den ju faktiskt är kliniskt fri och ren från alla monoteismens avigsidor. Nackdelen med att ha en allsmäktig opåtaglig Gud som högsta andliga och världsliga auktoritet är nämligen att en sådan idé innebär och medför makt, och all makt korrumpierar. Gud är den bästa tänkbara föranledning till godtycke och diktatur. Inte ens konung David och Salomo lyckades undvika att bli korrumpierade genom den maktposition de åtnjöt genom att den befästes och sanktionerades genom dogmen om den allsmäktige Guden av Israel. Att Gud blev synonymt med makt blev monoteismens nemesis från början, och alla monoteistiska religioner fördärvades från början genom detta, särskilt kristendomen och islam. Detta kan sägas vara monoteismens ofrånkomliga, olösliga och självdestruktiva dilemma.

Vilken lisa är då icke den grekiska filosofin med dess intill perfektion utvecklade logiska tänkande och resonering, som med oändlig möda sökte finna logiska förklaringar till allt och nästan lyckades. Längst kom utan tvekan Pythagoras och Platon, och deras system håller och är aktuella än idag. Vilken ljuvlig kontrast mot all den världsliga fåfänga och turbulens som makten berättigad genom Gud lyckats åstadkomma genom krig och våld, kompromisslös enkelriktning, astronomisk politisk dumhet, rå styrka, intolerans och rent barbari. Sedd mot bakgrunden av allt elände som monoteismen avvägbragt genom evig maktkamp och oupphörliga krig över hela världen måste den helt fredliga grekiska filosofiska lösningen på världsgåtorna framstå som ett bättre alternativ. Och man behöver aldrig bli ateist eller materialist för att man är filosof.

Nu kommer vi till det mycket kontroversiella fallet Jesus. Vem var han? Han var åtminstone en människa. Allt annat är osäkert. Det har betvivlats att han över huvud taget existerade, men sådana tvivelsmål är lika befängda som att förneka existensen av en Homeros eller en Shakespeare på grund av bristande bevis för att de skrev vad som publicerats under deras namn. De homeriska dikterna och de elisabetanska dramerna existerar, och någon måste ha skrivit dem. Om traditionen då nämner Homeros och Shakespeare som upphovsmännen har ingen någon grund för att ifrågasätta detta om han inte kan prestera bevis för att de *inte* skrev dem. Det är samma sak med Jesus.

Ett grundläggande missförstånd är själva namnet. Han hette i själva verket Jeschúa, och det är samma namn som bars av Moses efterträdare Josua, kung Josia av Israel, profeten Hosea och Jesus Syrak i de gammaltestamentliga apokryferna, alltså ett mycket vanligt namn, ungefär som Sven i svenska språket. Somliga påstår att Jesus i själva verket levde hundra år före evangelierna och att evangeliernas Jesus är en konstruktion baserad på en annan Jesus hundra år tidigare. Det är som att påstå att en roman om en viss Sven i själva verket är en förvrängning och pastisch på en

annan person vid namn Sven och hans öde som levde hundra år tidigare före romanens Sven. Jesus Josefsson är ett lika vanligt namn vid Jesu tid som Sven Andersson är i Sverige idag. Dessa töntiga spekulationer om en annan tidigare Jesus härrör troligen från det faktum, att den okände Jesus Syraksson i den gammaltestamentliga apokryfen har väldigt mycket gemensamt med Nya Testamentets Jesus och dennes undervisning.

Det kontroversiella med Jesus är egentligen inte Jesus själv utan hans lärjungar och vad dessa egentligen ställde till med i sin mästares namn.

Innan vi tar i tu med lärjungarna (de så kallade apostlarna) en efter en, så måste vi avhandla fallet Jesus. Fastän *alla* evangelierna helt saknar tillförlitlighet (då de skrevs tre decennier efter Jesu död eller senare), (och då de dessutom är minst sagt subjektiva och personliga för att inte säga tendentiösa,) så ger de ganska klara konturer av ett oförnekligt människoöde under den romerska ockupationen av Israel. Han var av kunglig börd och egentligen arvsberättigad till tronen i Israel, vilken blotta möjlighet satte fullkomlig skräck i den gamle sjuke kung Herodes, som själv inte alls hade samma rätt. Han är släkt med Johannes Döparen, och det är inte otroligt att de var kusiner, (så att Elisabet skulle ha varit jungfru Marias syster). Båda var förtrogna med de talrika frihetsrörelserna i Israel mot Rom: zeloterna, nasaréerna, esséerna, sikarierna, o.a. Efter att Johannes Döparen offentligt döpt Jesus och så att säga iscensatt hans debut som auktoritet och ledare bland profeterna i Israel uppträder Jesus just som en sådan. Många erkänner honom både som Messias och konung, och han tar ansvar för båda rollerna. Han utmanar det romerska etablissemanget med att kora sig själv till konung av Israel genom att rida in i Jerusalem på en åsna, som det står i Profeterna att Jerusalems konung skall göra. Han utmanar etablissemanget ytterligare genom att med våld driva ut alla marknadsförare ur templet. Han tar fullt ansvar både som konung och som överstepräst. Inte konstigt då att romarna avrättar honom. Observera, att det står uttryckligen i evangeliernas grundtext, att romarna sände en hel "*kohort*" till Getsemane örtagård för att sätta fast honom och hans anhängare. En kohort är ingen lös liten soldatgrupp utan en hel truppstyrka på minst 500 män.

Det mest levande evangeliet är Matteus, och det är därför troligt att dennes version av fallet kommer närmast sanningen. Han skildrar en Jesus som inte kommer "med fred utan med svärd" och sätter upp "sonen mot sin fader och dottern mot sin moder" etc. Det är ingen snäll pacifist utan en modig och beslutsam revolutionär, som i högsta grad är subversiv mot de rådande förhållandena, dvs. den romerska ockupationen av Israel och sadducéernas ställning som romarnas medlöpare och "Quislingar". Fariséerna intog en mellanposition av nästan diplomatisk karaktär. Bland dessa hade Jesus vänner, men sadducéerna gjorde han demonstrativt till sina fiender.

Hela korsfästelsedramat är så ohyggligt och så realistiskt i sin mycket omfattande komplexitet med så många på så många olika sätt agerande aktörer, att detta inte kan vara någon ren diktning. Pontius Pilatus är en historisk person, prokurator i Israel år 26-36, liksom de olika Herodestyperna och Kvirinius, ståthållaren i Syrien, under vars tid Augustus påbjöd att hela världen skulle skattskrivras. De konkreta faktorerna är så oräkneliga i hela Nya Testamentet att det inte går att försöka bortförklara Jesus som en historisk person utom genom ren enfaldig fackidioti och dumhet. Han dog som martyr för sin sak som arvsberättigad konung till Israels tron och som vittne för sin religion, och det var romarna, inte judarna (utom sadducéerna), som genomdrev hans avrättning.

Ju mindre sagt om lärjungarna, desto bättre - Jesus själv uttryckte sin förtvivlan över deras enfald, men somliga av dem gick längre i dårskap än andra. Jag vill här inte gå in på om huruvida Simon Petrus och Simon Zeloten var en och samma person, om huruvida Thomas, Judas II och Jakob II var Jesu bröder eller inte, om

Johannes evangelisten var den samme som Johannes apokalyptikern eller inte. Det intressanta med Thomas är att han benämns "Didymus", tvillingen, men även namnet Thomas betyder tvilling. Vem var han då tvilling till? Jag lutar åt att han kan ha varit Jesu broder och densamme som epistelförfattaren Judas men att han knappast var Jesu tvillingbror men kallades så för att han stod Jesus särskilt nära och kan ha varit honom ganska lik. Det apokryfiska Thomasevangeliet uttrycker även en närmare förståelse för Jesus än något av de andra evangelierna.

Mycket talar även för att den andre Jakob var Jesu broder, som blev de kristnas ledare i Jerusalem efter Jesu död. Han levde upp till sitt ansvar vilket förde honom i konflikt med uppkomlingen och blådåren Paulus.

Det intressanta med "zeloten Simon" är att det alls förekom en medlem av zelotsekten, den mest fanatiska motståndsrörelsen mot romarna, bland Jesu lärjungar. Denne kan ha varit Petrus själv, som alltså då skulle ha varit zelot innan Jesus omvandlade honom till Petrus. Petrus var ju den som tog till våld och högg till med svärd mot översteprästens tjänare i örtagården och var alltså då ännu benägen till våld. Det står omtalat att även andra av lärjungarna hade svärd med sig. (*"Den som icke har något svärd, han sälje sin mantel och köpe sig ett sådant."* Lukas 22:36) Tydligt var de beredda på överfall när som helst, så det var kanske befogat att skicka en hel kohort till örtagården.

Även Judas Iskariot var troligen zelot. Namnet "*Iskariot*" är nämligen med största sannolikhet en förvrängning (av misstag?) av benämningen "*Sikariot*", vilket var en annan benämning på just "zelot". Sikarierna var de mest fanatiska zeloterna. Om stackars Judas och hans förtvivlan i sin oskuld har jag utbrejt mig tidigare.

Paulus var romersk medborgare och gick som sådan romarnas ärenden och förföljde de kristna tills han plötsligt ångrade sig och blev kristen själv. Men han blev mer än kristen. Han var tydligen en överdrifternas man och haussade upp kristendomen till något som inte längre var judiskt. Tydligt hade han en obotlig aversion mot de judiska auktoriteterna, som kanske hade uppfostrat honom för hårt. Han hade aldrig träffat Jesus och hade således ingen reell uppfattning av honom, varför han bara hade legenderna att ta fasta på. Hans brev anses vara Nya Testamentets äldsta skrifter. De inleder den kristna tendentiösa litteraturen med hårresande mytomani som grund. Jesus görs till Guds Son, den ofrånkomliga legendspekulationen kring den tomma graven transformerar Paulus till dogmen om köttets uppståndelse från de döda, och alla hans myter och fanatiska nit för Jesuskulten skapar förvirring i de kristna leden, så att när Paulus missionerat i Turkiet och Grekland måste Jesu broder Jakob i förtvivlan skicka ut andra missionärer efter honom för att råda bot på effekterna av hans hejdlösa mytomani. Sålunda uppstår den första kristna schismen, som var mellan Paulus å ena sidan och Petrus och Jakob å den andra. Dessa ville inte skilja kristendomen från judendomen, men Paulus såg till att så skedde.

Paulus verksamhet är i högsta grad på gott och ont. Å ena sidan inleder han kristendomens segertåg över världen, som han leder med samma skickliga framgång som Muhammed 600 år senare ledde islams, och å andra sidan förnedrar han kristendomen till en intolerant och dogmatisk diktatur, som hänsynslöst slår ner allt motstånd och inte tillåter någon argumentering eller ifrågasättande av Pauli myter. Åter sticker monoteismens avart fram sitt fula huvud: auktoriteten ger makt, som föder korruption och våld. Därigenom kom kristendomen att med barbariska medel förstöra hela den antika pythagoreiska kulturvärlden med dess höga upplysthet och bildningsideal. Denna förödande intoleranstendens var uteslutande Paulus fel.

Efter Paulus inledande skriftställning i vältalig mytomani kom evangelierna till mer eller mindre påverkade av honom. Dessutom kom evangelierna till *efter* Roms brand, *efter* att förföljelserna mot de kristna hade inletts, och *efter* förstörelsen av Jerusalem, när allt judiskt motstånd mot det romerska förtrycket hade tillintetgjorts

och judendomen var reducerad till martyriserat stoff. De kristna hade då förföljts samman med judarna - kejsar Claudius exempelvis såg ingen skillnad. Därav uppstod den tendensen i evangelierna att försöka blidka romarna och skjuta skulden för Jesu död på judarna. Detta var en politisk nödvändighet. Annars hade kristendomen aldrig kunnat överta Rom.

Sakligast av evangelierna är Markus, Petri lärjunge, vilket troligen även är det äldsta av evangelierna. Matteus har jag redan nämnt. Lukas läkaren var lärjunge till Paulus och vandrade helt i dennes ledband men var en noggrannare källkritiker än Paulus. Johannes slutligen gav sin alldeles egna version av saken, inspirerad av Pauli mytomani och kultiver och tydligen även angelägen att framhäva sin egen position som Jesu älsklingslärjunge. Ingenting bevisar att det inte även var han som senare skrev Apokalypsen som det slutliga inseglet på urkristendomens otvetydiga karaktär av ytterst subversiv revoltrörelse mot romarna.

Den stora och svåra uppgiften framtidens teologer står inför är att skilja mellan människan Jesus och kultfiguren Jesus, mellan sanningen och myten. Att rekonstruera den verkliga sanningen efter 2000 år är givetvis extremt svårt. Man kan då börja med att städa bland myterna, där det mesta om inte allt bara är dammiga gamla lögner. I princip är hela kultfiguren Jesus bara en artificiell konstruktion som bara konstruerats av opportunistiska skäl för att bana väg för kyrkans maktpolitiska karriär.

Dessa nödvändiga uppgörelser får dock på intet sätt skada eller ens hota institutionerna. Jag tror att dessa i själva verket bara kan överleva genom storstädning. Med institutionerna menar jag då kyrkorna, den ortodoxa kyrkan, den katolska kyrkan, den protestantiska kyrkan, den kalvinistiska kyrkan, den koptiska kyrkan, den anglikanska kyrkan och nästan alla kristna kyrkor. De är alla lika heliga som judendomen genom sin blotta trohet mot den religiösa litteraturen och dyrkan av begreppet Gud.

Därmed avslutar jag denna teologiska utläggning för denna gång. Jag hoppas att du och dina läsare inte finner det alltför långgrandigt eller tröttsamt. Jag ber om ursäkt, men ämnet är stort.

Johannes."

Kommentar. Vi ber att få tacka för denna utläggning. Johannes menar alltså, att monoteismen och esoteriken kan existera sida vid sida, om de respekterar varandra. Han framhåller att Pythagoras' filosofiska system är "ett bättre alternativ" än monoteismen men försvarar monoteismens rätt att existera. Esoteriken utesluter monoteismen, och monoteismen är inte esoterisk. Likväl existerar båda och bör de få existera parallellt utan att inkräkta på varandra. Det är väl den viktigaste meningen i Johannes utläggning. Detta kan ses som den totala dualismen.

*Henry Lincoln, Michael Baigent, Richard Leigh
och deras oerhörda forskningsrön.*

Henry Lincoln är äldst av dem, född i London 1930, och det är han i denna uppseendeväckande trio som i sitt frankofila nit tagit initiativet till den oerhörda forskningsverksamheten kring den Heliga Graal. Richard Leigh är amerikan, född i New Jersey 1943, och hans specialiteter är esoterik och historiska mysterier. Michael Baigent från Nya Zeeland är yngst, född 1948, och arbetade som lärare när han träffade sina båda blivande kompanjoner i utforskningen av mysterierna i Rennes-le-Château. Han förenar sina huvudämnen historia och religion med utforskning av den historiska esoteriken sedan Babylons dagar.

Deras sensationella bok *"The Holy Blood and the Holy Grail"* utkom 1982 och står sig alltså idag som en av seklets mest spektakulära böcker, som alltfler läsare dagligen alltså tar till sitt hjärta för att beständigt ha den där som ett ljus i allmänbildningen. Vi skall här i all korthet försöka sammanfatta dess mycket vidlyftiga och massiva innehåll.

De inledde sin forskning 1971 i de mystiska förehavandena som en kyrkoherde hade för sig i Rennes-le-Château vid Pyrenéernas sluttningar mitt i de gamla Katharernas hembygder, fritänkarna kring Carcassonne som utsattes för historiens första metodiskt planerade och genomförda folkmord: cirka 30,000 människor mördades i det så kallade *Albigenserkorståget* för att de hade egna tankar och åsikter. Det visade sig att en präst i denna bergsby förvaldade dokument som vittnade om en nästan 2000-årig historisk tradition.

Det är mycket viktigt att här belysa forskningstrions utgångsläge. Ingen av dem är troende kristen och varken för eller mot kristendomen. Deras utgångspunkt är alltså fullkomligt neutral, och de framlägger sina forskningsresultat helt sakligt som de är med en massiv referensram: deras källförteckning omfattar 274 olika författare och deras verk, och även deras texter är kraftigt kryddade med fotnoter. Det är alltså inga dilettantiska fantaster vi har att göra med, utan det är snarare vattentätt vederhäftiga historiska vetenskapsmän och ingenting annat.

Dokumentet i Rennes-le-Château ledde dem på spåret till Tempelriddarna och deras förehavanden under medeltiden, denna mystiska riddarorden, som hade så omätliga rikedomar till sitt förfogande, att det var de som huvudsakligen finansierade de stora gotiska katedralbyggena i hela Västeuropa. De organiserade även korstågen och världspolitiken, en av de främsta förgrundsgestalterna för ordens instiftande var Gottfrid av Bouillon, den förste konungen av Jerusalem efter dess erövring 1099. I två hundra år spelade Tempelriddarna en ledande för att inte säga dominerande roll i Europas historia tills kungarna blev trötta på deras högfärdiga dominans och ville regera själva, så att Tempelriddarna på en natt förvandlades till fredlösa kättare. All deras egendom konfiskerades (1307), och orden försvann. Riddarna skingrades över hela världen, och många fann sin tillflykt i Skottland, där de hjälpte till med att frigöra Skottland från England genom främst slaget vid Banockburn 1314, varmed Skottlands självständighet etablerades under Robert Bruce. Långt senare under 1600-talet övergick Tempelriddarnas underjordiska tillvaro i de då mera tidsenliga ordnarna Rosikrucianerna och Frimurarna.

Dessa mäktiga Tempelriddare under medeltiden hade högst säregna värderingar för sig. Anklagelsen mot dem för kätteri kom sig av att de ansågs förneka att Jesus var Guds Son och i stället hålla honom för bara en människa. Ändå lydde de direkt under påven och utgjorde själva murbräckan och kraften i alla dennes politiska förehavanden. Trots Tempelriddarnas välbekanta egensinniga åsikter om heliga ting stod de direkt under påvens beskydd och rubbades inte från sin ställning förrän en fransk kung (Filip IV) fick sin egen påvekandidat till den heliga stolen och tvingade denne att bannlysa Tempelherrarna.

Var fick då Tempelherrarna sitt kätteri ifrån? Var det från katharerna? Hade katharernas märkliga kultur, den högst stående på sin tid i Europa, under folkutrotningen av dem gått under jorden och lyckats överleva genom att fortsätta inom Tempelriddarorden? Och vad hade då gjort katharerna så utomordentligt farliga, att påven och den helige Dominikus hade beslutat och genomfört ett totalt folkmord på dem?

Forskningstrion fann snart reda på, att bakom både Tempelriddarna och katharerna fanns en annan tredje orden, som alltid diskret höll sig i bakgrunden och fortlever än idag. Denna orden heter *'Prieuré de Sion'* och går i sina traditioner och annaler tillbaka ända till merovingernas dagar i Frankrike, den konungaätt som Karl den Store avlöste på 700-talet.

Även merovingerna hade sina märkliga traditioner och förehavanden för sig. Frans G. Bengtsson har skrivit en utmärkt essay som heter "*De långhåriga merovingerna*", och just deras långhårighet var ett särdrag för dem. På samma sätt som för spartanerna ansågs lång manlig hårväxt stå för styrka och integritet. Merovingerna gjorde frankernas rike till en stormakt, tills mordet på kung Dagobert II plötsligt ändade deras storhetstid. Detta politiska mord var iscensatt från Vatikanen. Dittills hade påvarna stått vid sin ed att vara merovingernas konungahus trogna, men plötsligt ändrade påvarna sig och beslöt att befria sig från merovingernas konungahus.

Vad var det då med merovingerna som var så speciellt, att påvar ansåg sig stå i trohetsskuld till dem? Vad band påvarna till merovingerna? Här kom forskningstrion fram till sitt mest sensationella forskningsresultat.

Enligt en gammal tradition kom Maria Magdalena tillsammans med Josef av Arimatea efter turbulenserna i Jerusalem (kulminerande med Jerusalems förstörelse år 70) till Marseille med ett sällskap förtrogna. Dessa etablerade sig i Provence och bildade bestående familjer, som senare både visigothar (västgoter) och merovinger ansåg sig härstamma från. Den ledande familjen var kunglig och härstammade alltså direkt från Maria Magdalena.

Maria Magdalena var en benjaminit. Dessa benjaminiter utsattes under domartiden i Israel (ungefär på 1100-talet före vår tideräkning) för en folkutrotning eller, som det då snarare var, stamutrotning, som tvingade många benjaminiter ut ur Israel på flykt till främmande länder. En koloni av dessa bildades i Arkadien i Grekland, där de senare gav upphov till just spartanerna i Sparta och dessas mycket märkliga kultur.

Vi kan inte referera allt det fantastiska som dessa tre forskare berättar, men låt oss komma till det viktigaste: Maria Magdalena var hustru till Jesus och moder till hans barn. Hon var den samma Maria som smorde hans fötter före passionen och även den samma Maria som var syster till Lazarus, som alltså var Jesus' egen sväger. Bröllopet i Kana var troligen Jesu eget bröllop, och den evangelist som berättar om både bröllopet och uppväckandet av Lazarus var troligen Lazarus själv, 'lärjungen som Jesus älskade', vilket versionen av Lazarus uppväckande så som den berättas i Markusevangeliet tyder på. (Markusevangeliets version blev senare utesluten ur Markusevangeliet genom en kyrkofaders diskriminering.)

Jesus var ju arvtagare till Israels konungahus, och denna konungaätt synes han enligt dessa tre ovederläggliga forskare ha fört vidare - till Frankrike genom sin änka Maria Magdalena.

Hemligheten med denna ytterst heliga börd fördes sedan vidare genom generation efter generation i största hemlighet, men då och då kom den fram i dagen och ledde då till antingen upphöjelse (merovingernas storhetstid) eller förföljelse (mordet på Dagobert II, folkutrotningen mot Katharerna, bannlysningen av Tempelriddarna, m.m.)

Gottfrid av Bouillon, den förste kungen av Jerusalem, var i direkt nedstigande led en ättling av denna familj och tog alltså som titulär konung av Jerusalem bara sin gamla tron i rättmätig besittning. Detta företag var den ursprungliga drivkraften i det första korståget, som var det enda som lyckades helt och hållet.

Hur kommer då den Heliga Graal in i bilden? Jo, det är det som är själva grejen. 'Sangraal' som det ursprungligen skrivs är helt enkelt hemligheten med det Kungliga Blodet, *Blood Royal, le Sang Réal*. Det är det kungliga blod av Davids ätt som Jesus förde vidare genom sin änka Maria Magdalena till Europa, där det fortlever än idag. Titeln 'Konung av Jerusalem' gick vidare genom hertigarna av Lorraine och bärs idag av Otto av Habsburg, en av de ledande krafterna bakom hela företaget med EU, det förenade Europa.

Denna sensationella bok med dess vederhäftiga dokumentation och historiska sakargument fick en efterföljare i boken *"The Messianic Legacy"* 1986, där författarna går mera in på detaljer. Här nagelfar de evangelierna och kommer bland annat fram till att Simon Petrus var den samme som Simon Zeloten, att både Thomas Didymus och Jakob var bröder till Jesus, att han hade två andra bröder och två systrar, att Jesu moder Maria och Johannes Döparens moder Elisabet var systrar, att epistelskrivaren Judas var densamme som Thomas och mycket annat. Här tas även Nikos Kazantzakis roman *"Den sista frestelsen"* upp till behandling, som ju var den första skrift som vågade antyda ett sexuellt förhållande mellan Jesus och Maria Magdalena. Här spåras även uppgifterna om att evangelierna helt enkelt skulle vara en förvrängning av en annan Jesus öde 100 år tidigare till Talmud, som ju efter Jerusalems förstörelse år 70 och de kristnas svek mot judendomen hade all anledning att försöka förringa Jesu betydelse: man kan spåra ett mycket förståeligt judiskt motiv till detta försök till diskvalificering av Jesus.

I det senaste numret av *Nya Nexus* har Roger Viklund inlett ett försök att gå till rätta med hela Jesushistorien och följer då "bortförklaringslinjen" att den verkliga Jesus skulle ha levt 100 år före Jesus. Han borde då bl.a. komplettera sina studier med just sådana historikers arbeten som dessa tre.

Den tredje delen i författarnas trilogi heter *"The Temple and the Lodge"* (1988) och går in på Frimurarnas historia, som spåras tillbaka genom Rosikrucianerna till Tempelriddarflyktingarna i Skottland och deras direkta uppdykande där efter fördrivningen från Frankrike 1307; men denna tredje del är inte lika intressant och universell. Här saknas även den viktigaste drivkraften: Henry Lincoln deltar inte längre i forskningen, utan det är bara Michael Baigent och Richard Leigh som är kvar, och man saknar i dem påtagligt den geist som gör de tidigare två böckerna så ytterst intressanta.

José Saramago och Fernando Pessoa.

José Saramago, årets nobelpristagare från Portugal, är också av den meningen att Jakob var Jesu broder men namngiver även fem andra bröder till Jesus utom två systrar. De skulle alltså ha varit nio syskon och Jesus äldst. En av Jesu sex yngre bröder hette enligt Saramago Justus, och man kan undra var han har fått den idén ifrån. Av vilken anledning skulle Maria och Josef ha gett en av sina söner ett romerskt namn? Kan de ha önskat att deras son skulle bli mobbad på livstid då de gav honom ett namn efter sitt eget folks hatade förtryckare? Enligt Saramago hade vidare Jesus ett sexuellt förhållande med Maria Magdalena, men han gifte sig aldrig med henne, så enligt Saramago var Jesus inte ens någon gentleman. Maria Magdalena refererar Saramago till som "den där slinkan", men han bekräftar att hon var syster till Lazarus. En annan kuriositet i hans roman är, att han låter Josef, Jesu fader, korsfästas som Jesus själv vid 33 års ålder. Han nämner inga källor Han kallar sin bok "Evangelium enligt Jesus Kristus", en ytterst ambitiös och förmäten titel, som om Jesus själv skulle ha skrivit detta "evangelium" i Saramagos namn och styrt dennes penna, men resultatet är närmast bedrövligt och pekoralt, och man kastar ifrån sig boken efter avslutad läsning med avsmak. Fanns det verkligen ingen bättre nobelpriskandidat i Portugal?

Då är fyllot **Fernando Pessoa** (1888-1935) en mycket genuinare diktare, som även hade mer att säga. Denne legendariske fyllerist ägnade målmedvetet hela sitt liv åt att suppa ihjäl sig och lyckades omsider, medan han samtidigt fanatiskt skrev rader av tegelstenar vanligen i monologform. Han verkar ha varit ännu mer självupptagen än Saramago men var åtminstone något av en ordkonstnär och diktare och intressant

dessutom, om han dock knappast kom upp till den Dantes och Shakespeares nivå som han själv ansåg sig stå på.

En annan intressant skriftställare på portugisiska, som vi ännu inte har undersökt, är brasilianaren *Paulo Coelho*, vars mest berömda roman heter "Pilgrimen vid Compostela", ehuru den ännu inte finns översatt till svenska. Den handlar mycket om Tempelriddarna på medeltiden och har alltså direkt anknytning till Lincolns, Baigents och Leighs ytterst intressanta forskningar.

Ernest Renan och Basil Mathews m.fl.

En absolut klassiker i den omfattande Jesuslitteraturen är *Ernest Renans* epokgörande bok från mitten av 1800-talet, "*La vie de Jésus*", det första försöket till en saklig och vetenskaplig bedömning av fallet Jesus, som föll mycket väl ut och som står sig väl än idag. Men Ernest Renan är för kyllig och för distansierad från ämnet för att kunna göra det full rättvisa. Boken är mycket njutbar läsning, den är väl skriven och innehåller många guldkorn att ta vara på i minnet för alltid, men den kommer inte nära människan Jesus.

Det gör däremot *Basil Mathews* i sin mycket märkliga skildring från 30-talet. Vad dessa båda prisvärda författare och forskare har gemensamt är, att de ägnade många år av sitt liv åt sin forskning och det på ort och ställe. Båda böckerna är skrivna i det heliga landet. Men Mathews gav nitton år av sitt liv åt att resa omkring i landet och om möjligt besöka varenda en plats som finns omnämnd i Nya Testamentet. Hans sätt att tackla ämnet är någonting helt annat än Renans akademiska analyser på behörigt avstånd. Mathews bodde nitton år i Israel enkom för att *känna in* Nya Testamentets drama och kunna göra det psykologisk rättvisa, vilket han har lyckats med. Hans skildring är rikt illustrerad med hans egna fotografier från hela Israel, och man får en genuin känsla av äkthet av hans underbara skildring, som om den var så dokumentär som något sådant kan bli så sent efteråt.

Det finns ett flertal andra författare, som i likhet med Saramago skrivit romaner om Jesus av mycket förmäten och ambitiös karaktär som gör anspråk på högsta auktoritet, som exempelvis *The Gospel of the Holy Twelve*, men liksom Saramagos befängda roman gör sådana bedragarskrifter bara ett dåligt intryck genom att de helt saknar övertygande förmåga. Då är både *Robert Graves'* "Kung Jesus" och *Schalom Asch's* stora trilogi "Mannen från Nasaret", "Aposteln" och "Mirjam" i sina tunga tegelstensformer mera läsvärda, om de dock kommer långt ifrån Ernest Renans och Basil Mathews' unika träffsäkerhet.

Slaskspalt.

"Med spänt intresse har jag följt med Fritänkarens debatt om Ecce Homo-utställningen, genom vilken de homosexuella lyckats skaffa sig samma status, gloria och gudomlighet som Jesus Kristus. Vi som är nekrofila då? Har vi inte samma rättigheter som de lesbiska och dessa gudomliga homofila? Låt oss för guds skull få ha ett kylrum, var och en av oss, för förvaring av våra älskade döda kompisar, så att vi kan ha sex med dem bekvämt när vi vill! Om de homosexuella får ha lagligt sex offentligt, så varför får inte vi? Och gör i rättvisans namn en utställning åt oss också, både i Uppsala Domkyrka och i Riksdagen, så att folk får större förståelse för våra naturliga böjelser! Glöm inte att ta med liklukten i utställningen! Den är en omistlig komponent i vår raffinerade sexualitet. Ta för resten gärna med levande lik i utställningen i Annedal, jag menar färska, nyuppgrävda lik, så att bombhundarna får litet annat att tänka på när de dreglar sig genom hela kyrkan på jakt efter bomber, så

kan de knycka sig ett och annat köttben på köpet som lön för sin möda! Visa i rättvisans namn i detalj på vår fotoutställning i Annedal, Uppsala Domkyrka och Riksdagen hur våra underbara nekrofila sexlekar går till, så att folk äntligen får någon förståelse för oss och accepterar att även vår levande likstank i oslagbar kombination med naturliga flytningar är någonting fullkomligt naturligt och minst lika gudomligt och förenligt med Jesu allomfattande kärlek som de homosexuellas och lesbiskas lustiga böjelser!"

Vi noterar insändarens fixering vid 'doftkombinationer'. Till "Ecce Homo"-utställningen i Annedal hörde även doften av färska Ost-chips, som dräggen av besökare gick och knaprade på i hela kyrkan, vilken stank låg kvar efteråt efter den obligatoriska nedskräpningen av hela kyrklokalen. Är doften av Ost-chips förenlig med insändarens redan föreslagna "raffinerade dofter"?

En annan insändare har kommenterat Laila Roths artikel om Sveriges kulturella förfall med följande uppskattande ord: "*Väl att slikt ändå alltjämt någonstans kan skrivas och tryckas i vår hög-välståndsdiktatur!*"

Vår artikel om Carl XII:s död har väckt blandade känslor. Att Carl Gustaf Cronstedt skulle ha legat bakom mordet avvisas bestämt, och teorin anses jävig om den framställts av en finlandssvensk. Med samma rätt kunde man då förklara rikssvenskars vägran att acceptera tanken att konungen skulle ha mördats av en rikssvensk som jävig, partisk och personlig, i synnerhet om protesteraren inte ens tagit del av Carl O. Nordlings "*The Death of King Charles XII - the Forensic Verdict*". Debatten fortsätter.

Vi noterar att i Washington kulminerar äntligen rättsprocessen mot president William Jefferson Clinton för att han sagt att han inte haft något förhållande med en viss mullig dam fastän han haft det. Detta är såpoperornas såpopera, vars enda funktion har varit att dra löje över hela Amerika i hela världens ögon. Och republikanerna har ställt upp på detta helt frivilligt.

Doktor Mendenhalls metod.

År 1901 utfördes i Boston, Massachusetts, ett märkligt litterärt experiment. Doktor Thomas Corwin Mendenhall hade 1887 utarbetat en metod att analysera en skribents litterära "fingeravtryck" genom ett mycket enkelt men ytterst arbetskrävande system: man räknade ihop några hundratusental ord och grupperade dessa i enstaviga, tvåstaviga, trestaviga, fyrstaviga etc. ord, och staplade summorna i ett diagram. Metoden visade sig fungera, då en författares stilistiska "fingeravtryck" alltid visade sig vara exakt det samma, från vilka av hans verk man än samlade ihop dessa ordmassor.

År 1901 i Boston anlätades han av den rike Augustus Heminway för att bevisa att det var Francis Bacon som låg bakom alla Shakespeares verk. Pliktskyldigast utförde Doktor Mendenhall sitt prov men kom till det otvetydiga resultatet att Bacons och Shakespeares litterära "fingeravtryck" inte alls stämde överens. Den store Baconbeundraren mr Augustus Heminway fick alltså tji.

Emellertid hade dr Mendenhall även gjort prov på andra författare som Ben Jonson, Francis Beaumont-John Fletcher, Christopher Marlowe och andra. Det visade sig att Marlowes litterära "fingeravtryck" stämde lika perfekt med Shakespeare som Shakespeare med sig själv.

Detta kan betraktas som ett onegligerbart bevis för att Marlowe är Shakespeareverkens ofrånkomliga diktare, då metoden i all sin enkelhet kan utföras av vem som helst och är 100% saklig.

Vidare har Shakespeareforskningen sex autentiska autografer av William Shakespeare personligen att uppvisa, vilka är stavade olika, ibland Shaksper och ibland Shakspe. Andra stavar hans namn Shaxper, Shagsper eller Shacksper. Det har aldrig stavats Shakespeare av någon före *The First Folio* sju år efter karlens död, och de olika stavningarna av hans namn kan antyda att han hade svårt att stava det själv, varför heller ingen annan kunde stava det. Hans ena dotter var ju analfabet, och han kvarlämnade inte en enda bok efter sin bortgång, så kanske fadern också var analfabet. Hans testamente var ju uppenbart dikterat. Ju närmare man kommer denne Stratfordborgare, desto omöjligare framstår han som upphovsmannen till världens största dramatiska diktning, medan han kanske just som analfabet och enkel godtrogen teaterstöttepelare kunde ha framstått som den idealiska täckmanteln för en av myndigheterna livshotad Christopher Marlowe.

Lyckoresan, del 5.

Kanske jag gjorde fel i att lyda doktor Sandys råd och inte bege mig österut, - kanske inte. Det är lika troligt att jag kommer att ångra det som att jag skulle ha ånkrat det om jag hade gjort det. Men man har det kvar i framtiden, och vädret är kanske mera tillmötesgående då.

Vädret följande morgon var varken lovande eller dåligt. Men när jag gick ner till stationen i god tid för att dricka morgonkaffe på en gränd ovanför fick jag där till bordssällskap en ung turk, Yem, som kunde svenska. Han var den sjunde turken i Turkiet som kunde svenska. Han hade studerat det av helt eget intresse utan beräkning eller utsikter efter tyska och engelska, och han talade det bra. Hans blotta närvaro fick mig nästan att genast ångra att jag denna morgon skulle överge Turkiet.

Men vädret blev dåligt, och snart började det regna. Tydligen hade man gjort rätt i alla fall. Vi kom fram till Grekland efter fem timmar och måste så vänta där i Pythion i fem timmar på tåget till Athen medan det regnade. Vi var ett större sällskap - engelsmän, spanjorer, tyskar, ryssar - ryssarna hade dominerat tåget från Konstantinopel. Jag hade aldrig tidigare upplevat ryssar på detta thrakiska tåg. De var oerhört pratsamma, i synnerhet en gammal babusjka, som gärna för att inte säga entusiastiskt pladdrade på för vem som helst på sin ryska som ingen förstod. Man kunde bara artigt höra på, och hon slutade aldrig. Hon struntade totalt i att ingen förstod henne och att hon inte kunde förstå någon. Alla önskade att hon någon gång skulle tröttna och hålla käften, men det kunde man ju inte säga till henne och allra minst på ryska. Hon var outtröttlig - en liten helt rund och fyrkantig gumba på högst 150 centimeter.

Till de hjärtligare där i det inregnade internationella sällskapet i den avlägsna blindtarmshålan Pythion längst bort i Thrakien hörde en underbar turk, som nu var på väg till sin hemby, som låg precis på andra sidan gränsfloden. Han hade bara några hundra meter dit - men för att kunna komma dit måste han invänta det turkiska tåget, som skulle avgå någon gång under morgondagen. Han hade haft en förfärlig dag. Han hade startat från Thessaloniki, hans tåg hade inte gått längre än till Drama där han hade fått stiga av och vänta några timmar på nästa, som bara förde honom till gränsen hundra meter från hans by. Och nu gick inte nästa tåg vidare hemåt för honom förrän i morgon, så han måste (tillsammans med åtskilliga andra) sitta inregnad i Pythion och vänta där på stationen över natten. Skulle han försöka gå tvärs över gränsen till sin hemby skulle han bara bli skjuten av både greker och turkar.

Hans fall illustrerade alltså på ett fulländat sätt den absurda konflikten mellan greker och turkar. Han menar, att det bara är politikerna som upprätthåller denna

meningslösa konflikt, då det är politikernas intresse i Turkiet att hetsa turkarna mot Grekland för nationalismens sak, och vice versa i Grekland mot Turkiet.

Både greker och turkar har mera gemensamt än icke gemensamt. Båda har genomlevt det turkiska förtrycket under 500 år. Skillnaderna är, att grekerna kommit bort från det med stolthet, medan turkarna överlevt det genom ödmjukhet.

Till de inregnade i Pythion hörde även tre kanadensare, tre engelsmän en stor grupp spanjorer och andra, som skulle få sitta där och ha det roligt och frysa hela natten i ösregnet tills det turkiska tåget skulle gå nästa dags eftermiddag, i bästa fall. Ännu roligare blev det på tåget till Thessaloniki.

Jag och min unge tyske reskamrat Martin, som haft sällskap sedan Istanbul, fann en rymlig kupé för oss själva där vi sträckte ut oss i godan ro. Martin fick sova i fred i två timmar, och jag hade just sträckt ut mig och somnat, när tåget kom fram till Alexandroupoulos, där det blev invaderat av resenärer. In i vår kupé bryter det givetvis in ett sällskap på fem ryska släktmedlemmar fördelade på minst tre generationer, och naturligtvis hade de reserverade platser. Det var bara för oss att skaka av oss sömnen och se oss om i tåget efter en annan kupé.

Vi fann en intressant kupé där det satt en ensam person i ett hörn och sov. Man kunde inte finna något fridfullare. Han sov mycket djupt, ty han var full, och hela kupén stank av öl och Raki. Men vi hade ingen annanstans att ta vägen. Noga med att inte väcka honom sträckte vi ut oss och insomnade i hans doftande sällskap.

Plötsligt efter någon timme vaknar han upp med ett ryck och börjar sjunga för full hals. Han är ett fyllo av det allra gladaste slaget, och han sjunger så det genljuder i hela vagnen. Gladeligen väcker han oss och frågar oss: "Var har ni musiken?" och kräver oss på gitarrer och buzukiorkester medan han hjärtligt skrålar på för det vildaste och stampar takten och börjar dansa. Lyckligtvis gör sig naturen påmind, så han måste gå på toaletten, varför han försvinner ut i korridoren med sitt intensiva skrålande. Just medan han är borta kommer städerskan och börjar sopa vår kupé. Naturligtvis stöter hon då till hans ännu inte helt tömda Raki-flaska, så att innehållet rinner ut över hela golvet och fyller kupén med denna stickande doft av 40-procentig salighet. Vi storknade. Hon tog helt resolut hand om flaskorna och försvann med sin soppåse. Därefter kommer vårt glada fyllo tillbaka och börjar givetvis snart sakna sina flaskor. Han kan inte för sitt liv begripa vart de har tagit vägen och börjar energiskt söka över hela kupén. Till slut lyckas jag med teckenspråk få honom att förstå att en gumma kommit och tagit bort dem. Det tar han som en man, tar sin lilla färdsock och lämnar kupén, som vi förmodar för att stiga av tåget. Men ännu i timmar efteråt hörde vi hans glada nonsenssång genljuda hjärtligt ute i tågets korridorer. Vart han egentligen var på väg och var han skulle stiga av visste han kanske inte ens själv, men vad betydde det? Han var ju full och glad, och det var det enda väsentliga för honom i hela denna värld.

(forts. i nästa nummer.)

Europeisk turné, del 11.

Villa San Giovanni vid Messinasundet halv 7 i gryningen. Soluppgången var blek och röd och ej utan hotande mörka skyar. Det var något kusligt med denna belysning, som av ett mellanting mellan fullmåne och solljus men bakom dramatiska stormmolnslöjor, så att ljuset varken var dag eller fullmåne utan snarast varslande om storm och onda tidender. Det dramatiska intrycket förstärktes när jag fick se Etna.

Gradvis framträdde Etna som en vit mastodontval som höjde sig över hela Sicilien i en kall och snövit kolossalpuckel som tornade upp sig över hela Siciliens

horisont. Jag hade aldrig sett Etna i snö förut, men nu var hon fullkomligt intäckt som i den kallaste vita liksvepning.

På tåget från Messina till Catania förekom en liten äldre man i rutig jacka och halsduk som verkade glad av sig. Han ställde sig nämligen under hela resan vid olika fönster i tåget, och för varenda flicka han såg gav han ljud åt två korta busvisslingar varefter han skrek en hjärtlig hälsning: "Hui-huitt! Hej!" löd det varje gång. Det gällde både flickor inne i tåget och var som helst utanför. Han var tydlig på vårhumör.

I Catania följde den stora thrillern. Det gällde att hitta Paolo och hans nya adress. Både denna adress och hans arbetsplats i Banca d'Italia befann sig ganska nära järnvägsstationen, men flickan i informationen som jag frågade om var hans gata fanns utmärkte den fel på kartan - den fanns inte utsatt. Följaktligen gick jag runt hela staden innan jag hittade den. Naturligtvis var han inte hemma. Hans nya hus var ett gammalt ruckel med trasig ringklocka, så att man måste tvivla på att han bodde där. När jag sedan drog åstad till hans bank hade banken följande att meddela: han var inte på sin arbetsplats denna tisdag. Ingen visste heller var han var. Därmed var det i praktiken kört.

Det enda jag kunde göra var att passera hans bostad en andra gång, lämna en hälsning och förklaring i hans brevlåda och vandra vidare till stationen för att ta första bästa tåg vidare till Palermo. Klockan var 11. Tåget skulle avgå 14.15.

Jag satt i väntsalen och läste (Jan Guillous "*Vendetta*", i vilken dramatiska bok den store rikt dekorerade överklasshjälten Carl Hamilton får sin bästa bögvän skjuten av maffian varpå han hämnas genom att avrätta diverse påstådda medlemmar av maffian utan att veta någonting om dem och utan att kunna ett ord italienska, som den kvalificerade yrkesbödel han är - Jan Guillous böcker tycks alltid handla om rätt våld och det berättigade i att begå mord på ju fler desto bättre,) och gick sedan till järnvägsbaren och åt lunch på en pall vid en bänk (- pasta värmd i folie med en *arancina*), återvände sedan till väntsalen med min meningslösa vendettaläsning och började småningom gå till tåget. Men vägen var lång till plattform 7. Man måste gå genom två undergångspassager. Jag hade just kommit igenom den första och var på väg till den andra, när jag hör någon ropa mitt namn långt bakom mig. Jag vänder mig om och ropar tillbaka: "Paolo!" Det var han.

Han hade varit vid Rådhuset och avgivit ett vittnesmål och därför fått ledigt från jobbet. När han kommit hem hade han sett min hälsning och listat ut att jag måste finnas på järnvägsstationen, om jag inte redan hade åkt. Han hittade mig i sista minuten.

Vilken härlig dag i Catania, denna nedgångna, sekundära, risiga stad, som sedan följde! Vi hade en hjärtlig lunch tillsammans, och därefter begav vi oss på utflykt längs kusten norrut så länge solen ännu var uppe, medan vi tävlade om att sjunga italienska arior i bilen - många kunde vi gemensamt, men han kunde fler, medan jag var bättre på texterna.

Kusten norrut från Catania till Taormina är mycket vild och dramatisk och fortfarande full med små idylliska fiskarsamhällen, om man bara ids upptäcka dem. Några av dem vi besökte var La Timpa, Santa Tecla och Strazzo - om jag minns namnen rätt. Vid La Timpa stupar den vulkaniska kusten brant ner i havet och har gett upphov till alldeles svarta monstuösa klippformationer och öar, på några av vilka främst normannerna byggt sina korsriddarborgar - den ytterst dramatiska sicilianska historien förnekar sig aldrig någonstans på Sicilien.

Vi diskuterade naturligtvis även politik, och Paolo var i likhet med de flesta vettiga människor (särskilt i Italien och Grekland) av den åsikten, att priset för den europeiska monetära unionen är för högt. Italienarna drunknar i skatter för Europas skull, Grekland har definitivt inte råd, och åtminstone Sverige, Danmark och

England har också valt att avvakta. Risken är att den monetära unionen uppnås till priset av all humanitet.

(forts. i nästa nummer, där vi får träffa några intressanta damer.)

Den rysliga resan till Ryssland - en rysare (del 7)

Från Ryska Muséet gick jag till "Kyrkan på Blodet", den kyrka vid Griboriedovkanalen som uppfördes på stället där tsar Alexander II mördades. Jag ställde mig i den långa kön för att få betala 15 rubler i inträde, och när jag kom fram till kassan frågade kassörskan mig om jag var turist. Jag kunde inte neka och hänvisades då till ingången. Jag hade alltså stått förgäves i den långa kön. Vid ingången avkrävdes jag på 100 rubler för att jag var turist. Bara ryssar släpptes in för 15 rubler. Jag gav demonstrativt fan i alltihop. Hemma fick jag senare veta att flera av danskarna reagerat precis som jag.

Därifrån gick min promenad till stadens enda gågata, där den svenska kyrkan Sankta Katarina låg jämte Svenska Ambassaden och kanske ett beryktat Svenskhus. Kyrkan, övertydlig som sådan, var numera "Fysikaliskt Museum". Den hade ännu inte ens börjat återförkyrkligas. Bredvid låg ambassaden. Den var stängd torsdagar, och det råkade vara torsdag denna dag. Bakom denna låg Svenska Gränden med Svenskhuset, men detta Svenskhus inrymde ingenting svenskt. Där låg en del finska firmakontor, men det var det närmaste något kunde komma i det så tydligt namngivna "Svenskhuset".

Därefter fortsatte jag mot Isakskatedralen, väl medveten om risken att bli utsatt för samma behandling där som vid Blodskyrkan. Jag ville dock ge Isak en chans och ställde mig i den ryska kön för att få betala skäligen inträde. När jag kom fram till kassan sade jag ingenting utan bara gav kassörskan pengarna. Hon höll då en föreläsning för mig som jag inte begrep ett ord av, men till slut förstod jag att hon ville veta om jag arbetade i Ryssland. Jag svarade "Finlandia" bara för att säga något. Hon svarade med en ny obegriplig föreläsning, men hon gav mig en biljett, och jag fick gå in på ryska villkor. Det hade varit intressant att få veta vad allt hon egentligen hade berättat för mig.

Kyrkan är vackrare inuti än utanpå. Ingenting är mera västerländskt i Petersburg: den påminner direkt om både Peterskyrkan och St. Paul's Cathedral. Och den är magnifik. Andra ortodoxa kyrkor må vara vackrare, men Isakskatedralen är ofrånkomligt den pampigaste och grannaste.

Precis när jag var färdig därifrån förmörkades himlen av svarta moln. Jag hann precis få några dramatiska bilder över Mojkakanalen innan stormen bröt ut med forsande ösregn. Att bege sig vidare utan paraply mot Pusjkins och Jussupovs hem var ej mer att tänka på. Det var bara att ta skydd i tunnelbanan och åka hem.

På kvällen var det balettafton på Alexandrinskijteatern, som är mindre men också äldre än Mariinskij, den bättre kända. "Giselle" gavs med Adolphe Adams musik, och man grät sig igenom hela första akten. Föreställningen var 100% procent tillfredsställande och övertygande med romantiska kulisser och den perfektaste tänkbara klassiska stilrenhet. Det var ett fullvärdigt sätt att fira den sista kvällen i Petersburg på.

I foyern under pausen fanns det minst tre olika barer med vin, champagne, whisky, cognac och egentligen hela den balettrepertoaren. Man kunde även gå ut på terrassen och sätta sig där, och man kunde sitta inomhus i ett kafé. Egentligen var det på detta sätt omöjligt att undvika att få något att dricka i pausen.

Ridån gick ner för andra akten och sista kvällen i Petersburg. När publiken skulle forsa ut ur teatern möttes den av ett värre forsande regn utanför. Få hade paraplyer.

Det blev fullständig förstoppning och kortslutning, och alla utgångar tillkorkades av naturlig tveksamhet. Det blev ett värre kaos än vid föreställningens början, då många tyskar och koreaner inte hade funnit sina platser och ännu lekte "Hela havet stormar" när allt blev mörkt och ridån gick upp. Men värst hade amerikanerna varit, som med sin högljudda framfusighet dominerat hela publiken och ställt till kaos vid alla programköp och barer med sina schackranden och insisteranden på att få betala dollarpriser i rubler. Man kan då förstå, att vissa ryssar finner det skäligt att av *sådana* turister begära 100 rubler i inträde till ställen som Blodskyrkan. Ryssarna har vant sig vid, att där det finns mycket dollar finns det amerikaner som skämmer ut sig, men de köper dollarna.

När vår danske reseledare kom för att hämta oss vid teatern var det omöjligt för honom att fullgöra sina skyldigheter mot oss på grund av ösregnet - han hade inte heller något paraply. Han vände sig då till en gammal krigsveteran, som stod mitt i hållregnet under *sitt* trygga paraply, och bad att få köpa det. Gubben vägrade. Då föreslog dansken honom, att han för varje person han förde från teatern till bussen under gubbens paraply denne skulle få en hel dollar. Detta gick gubben med på. Sålunda räddades vi genom syndafloden från vår strandsatthet i teatern till bussen genom en krigsveterans slitna paraply, vilket gubben tjänade en för hans omständigheter ordentlig förmögenhet på, vilket han förvisso var värd. Han behövde inte ens skiljas från sitt gamla paraply.

Följande morgon var det vackert väder när vi skulle anträda vår avfärd från Ryssland. Vår käre reseledare hade haft en sömnlös natt, då det efter teatern hade påfunnits att bussens nummerskyltar hade stulits. Detta innebar ju betänkliga problem: utan nummerskyltar skulle vår buss knappast få lämna Ryssland. Vår skicklige veteranreseledare gav sig dock i kast med problematiken och satt uppe till halv 2 hos ryska polisen tills allt hade gjorts som kunde göras, alla byråkrater fått fullständiga rapporter, vårt bilnummer meddelats hela Ryssland och alla gränsvakter längs alla gränser, och det var grönt ljus igen för bussen att rulla ut ur Ryssland med eller utan nummerskyltar.

(Avslutning i nästa nummer.)

Beethovens sonater, del 14. (Sonat 31)

Denna sonat börjar mycket försiktigt med en viss tvekan och för säkerhets skull i största enkelhet: Den melankoliska men innerliga första satsen är bara melodiska slingor med nödortfött ackompanjemang. Denna innerlighet i tonen är emellertid något nytt och förebådar den sista sonatens "*non plus ultra*".

Den andra satsen bryter alla fördämningar med rått våld och slamrar iväg vilt dundrande i en ganska sönderhamrad sats: kanske Beethovens musikaliskt minst lyckade pianosats. Man kan bara lyckönska Beethoven till att han slapp höra den själv.

Så faller mörkret över scenen och en mycket ödslig adagiosats tar sin början. Dystert sveper den tunga och mörka ackord omkring sig i en melodi som bara är ett spökligt fragment. Emellertid leder den någonstans. Plötsligt inleds en enkel fuga, som öppnar en allt vidare horisont i sin utveckling och visar sig vara Beethovens finaste pianofuga - och den sista. Den blommar ut och drar sig tillbaka in i de mörka täta slöjorna igen av Adagiots mörker - men framträder på nytt i omvänd temaföring, när ljuset och öppnar häpnadsväckande skönhetsvärldar för oss som i en himmelsk förklaring av den yttersta musikaliska saligheten och triumferar slutligen i dur. Beethoven har segrat än en gång.

Hade denna musik existerat utan att det fanns bevis för att Beethoven komponerat den hade ingen vetenskapsman gått på att den kunnat komponeras av en stendöv tonsättare. Det skulle helt enkelt betraktas som fullständigt omöjligt. Men faktum är att Beethoven har komponerat den som stendöv. Detta faktum går inte att jäva hur omöjligt det som faktum än är. Beethoven har genom sitt döva kompositörskap en gång för alla bevisat, att för den skapande livsprocessen är ingenting omöjligt.

Försök sedan bortförklara Homeros och Shakespearedramerna, Jesus och Buddha, sfinxen och pyramiderna, Inkatemplen och Bibeln. Om Beethoven kunde, så kunde även andra före honom utföra vad som var fullständigt omöjligt.

Kulturkalender, mars 1999.

- 2 : Bedrich Smetana fyller 175 år.
- 3 : 75 år sedan Turkiet upphörde vara kalifat och islam skildes från staten.
- 4 : Den framstående holländske dirigenten Bernard Haitink 70 år.
 - Födelsedagsvisan 'Happy Birthday To You' fyller 75 år.
 - Malta 35 år som självständig stat.
- 5 : Den vackra brittiska skådespelerskan Samantha Eggar fyller 60.
- 6 : Cyrano de Bergerac fyller 380 år.
 - Sopranen Kiri te Kanawa fyller 55.
 - Aspirin, världens berömdaste drog, blir 100 år gammal.
- 8 : Kenneth Grahame 140 år. ("*The Wind in the Willows*")
- 13 : Holger Wentzel 90 år.
- 17 : "*The Evergreen of evergreens*" 'O Sole Mio' fyller 100 år.
- 18 : NATO fyller 50.
- 20 : 65 år sedan radar först kom till användning, i Kiels hamn.
- 21 : Modest Musorgskij 160 år.
- 22 : *Anthonis van Dyck* 400 år.
- 25 : Grekiska republiken fyller 75 år.
 - 50 år sedan Laurence Oliviers "*Hamlet*" blev första brittiska film att få en Oscar.
- 26 : 35 år sedan Barbra Streisand slog igenom i "*Funny Girl*".
 - 20 år sedan fred slöts mellan Israel och Egypten, (Begin-Sadat-Carter).
- 28 : Maxim Gorkij (Alexej Maximovitj Pesjkov) 150 år.
 - 60 år sedan Madrid föll i spanska inbördeskriget, som avslutade kriget.
- 31 : Nikolaj Gogol 190 år.
 - Eiffeltornet 110 år.

Nya vägar i Indien, del 4.

Efter en ljuvlig natts sömn på nio timmar vaknade man till en vilt blåsande tropisk vind från bergen, men mina australiensiska vänner försäkrade mig att den var normal och tog slut omkring klockan 10. Jag begagnade förmiddagen till att gå över hängbron till östra stranden, den enda bro som går över Ganges i Rishikesh. Den är ganska exakt 2 meter bred, den svänger kraftigt i vinden, och över denna bro passerar fotgängare i massor, getter, boskap, mopeder och motorcyklar. Det räcker med att en enda helig ko behagar ställa sig på tvären mitt på bron, så blir förstoppningen fullständig. Detta händer regelbundet.

På östra stranden ligger *ghaten* lika tätt som i Benares, och det är ett nöje att se folk förfriska sig med ett bad i Ganges. Hon lär vara ren här, men hon ser ändå inte vidare ren ut. Vattnet är inte klart en centimeter, men det är dock mera blågrönt än

brunt, om dock en viss brunhet även förekommer. Det var mycket frestande att ta ett dopp, (dagstemperaturen i Rishikesh var omkring 27-28 grader,) men tyvärr hade jag inte tagit med mig ett par simbyxor till Indien. Gör det nästa gång.

Rishikesh var särskilt intressant detta år genom den stora badfestivalen Kumbmelah då ingen mindre hedrade denna med sin närvaro än Dalai Lama. Han hedrades vid denna hinduiska högtid som vilken hinduistisk överguru som helst. Och inte nog med det: en journalist kunde lätt komma riktigt nära honom och fotografera honom, livvakter förekom men upplevde tydligen den heliga staden Rishikesh som mera riskfri än Dharamsala, och även Dalai Lama tycks ha varit nöjd med uppträdandet att få officiera som överstepräst vid en mycket hinduistisk högtid.

Det var fullmåne denna dag (4.11) och dessutom åminnefesten av sikhernas profet och grundare vad han nu hette. Men något högtidligt firande märktes inte i Rishikesh. De få sikher (med höga skallvärmare till turbaner) som förekom var visserligen alla vitklädda och uppsnosade (om dock utan slips), och fullmånens firande märktes bara på det intensiva plaskandet i vattnet av fler självplågare än vanligt. (Moder Ganges är mycket kall när hon rinner ut ur Himalaya.)

Desto mera högtidlig var min avskedsfest hos min indiska familj. Jag vet inte om jag kan komma till Indien nästa år, jag har förberett familjen för den eventualiteten, men de har ändå uttryckt sina önskemål om jag kommer: ett par skor åt Harish och en kulspeppenna åt Sono hans broder. Till dess får vi leva på hoppet.

Varför är det alltid så hopplöst svårt att sova natten innan man skall resa bort? Natten blev fruktansvärd, vid midnatt vaknade man utan att man kunde somna om, det var bara att läsa sig till sömns, och halv 5 ringde väckarklockan. Då var det bara att klä på sig, packa det sista och vandra åstad i fullmånans sken.

Vägen till Uttarkashi är mycket intressant. Först tar bussen en hisnande genväg över bergen, så att man länge ser Rishikesh allt djupare och mindre långt där nere, för att småningom komma fram till samhällen som Chamba och Dunda. Efter tre timmar kom vi fram till Tehri, där man fick en ganska överskådlig blick över det märkliga dammbygge som pågår där.

Dammen byggs trots alla varningar och katastroflarm. Det är mitt i ett jordbävningensbenäget område, men ändå anses fördelarna överväga nackdelarna: med denna damm kan hela Garwhal förses med ström, och det skulle bli slut på de eviga strömavbrotten jämnt och ständigt så långt ner som i Rishikesh. Men man har dividerat länge om dammen, och slutresultatet blir en kompromiss: den blir inte så hög som den först var planerad utan bara hälften så hög. Europeiska experter har noggrant utrett jordbävningensriskerna och kommit fram till, att man med nutidens teknologi kan bygga en damm i ett jordbävningensområde så att den håller vad som än händer, om den bara inte blir för hög.

Den största nackdelen med dammen blir således att ett underbart landskap försvinner. Gangesdalen är som vackrast här, och hela den antika staden Tehri blir sänkt under vatten. Regeringen har satsat väldiga belopp på att gottgöra detta och bygga ett helt nytt Tehri högre upp, men det kan ju aldrig bli samma sak. Tehris invånare har gärna tagit emot de enorma ersättningsbeloppen för förlust av hus och stad och sedan vägrat lämna sina hem i alla fall.

Efter Tehri blir Gangeslandskapet ännu mer hisnande, och långt bort i fjärran över kullarna kan man se bergen bortom Kedarnath och Gangotri vid Ganges källor. Denna väg leder till dessa, men tyvärr var den redan stängd för säsongen. Därför kunde jag inte resa längre än till Uttarkashi.

(Vi passerar åter Tehri i morgon och får då anledning att återkomma till dammproblematiken i nästa nummer.)

Ödesresan, del 15.

Jag slapp frysa natten som kom, och jag vaknade med världens vackraste utsikt utanför fönstret. Det gjorde inget att vädret var disigt och Kanjenjunga inte syntes - det var världens vackraste utsikt ändå.

Denna min sista dag i Darjeeling tog jag det lugnt. På kvällen gick jag till Fredspagoden och Sri Ram, som bor på andra sidan om Darjeelings Rådhus och Borgmästarens villa från Fredspagoden och granne med honom. Vår samvaro var hjärtlig, han bjöd på världens godaste te utom middag, samtidigt som han bekände alla sina problem. Det största var hustrun. Hon hade insisterat på att de skulle skaffa sig TV, vilket han som filosof inte kunde tåla. Följden var att de ständigt slet på varandra. Han är nu 63 men ser ut som 53, han orkar inte längre valla turister upp till Sandakphu och Phalut som han gjorde förr, och eftersom han aldrig arbetat för staten kunde han inte få någon pension. Hans hustru arbetar inte, och hans bästa inkomst är att sälja av sina böcker, vilket han inte vill göra då han behöver dem. Han kan läsa och prata flytande hindi, sanskrit, urdu, arabiska och bengali och i viss mån även tamil utom engelska. Han behärskar alltså fem olika alfabet. Hans största chans att trygga sin ålderdom är att fördjupa sina studier i sanskrit så att han kan bli anlita som lärare. Inte konstigt att han inte är helt nöjd med livet. Han ger regeringen hela skulden för sin taskiga situation. Som filosof menar jag att han är outhärdlig och en unik naturbegåvning. Han har vandrat runt i hela Indien och sett hela sitt land nerifrån och till och med från fängelset - orättvist dömd för att vara arbetslös. Hans enda utbildning är som gravör, vilket han även ibland kan förtjäna en hacka på.

Det är alltid lika svårt och deprimerande att lämna Darjeeling som det är underbart och extatiskt att komma hem dit. Mitt bästa hotell hittills i Darjeeling bjöd mig på avskedste, och jag avlade i deras "*Traveller's Book*" en fullständig rapport om vad som hänt vid Teesta Bridge till varnagel för andra resenärer. Min värd läste med förnöjelse rapporten och kunde berätta om åtskilliga fall, där resenären i fråga förlorat precis allt - plånbok, pass, bagage, biljetter, - allt. I ett klassiskt fall som han kom ihåg hade resenären kommit upp till en hisnande utsiktspunkt - Sandakphu eller Phalut, - fyllts av andakt inför sceneriet, tagit av sig ryggsäcken för att vila, njutit av panoramat, - och när han vände sig om för att plocka kameran ur ryggsäcken hade denna spårlöst försvunnit. Någon hade på ett infernaliskt sätt utnyttjat resenärens ögonblick av hänförelse.

Jag har sagt, att Teesta Bridge var det enda möjliga stället där stölden kunde ha ägt rum. Det fanns ett ställe till. Vid Rangpoo måste alla utländska resenärer stiga av sin buss eller jeep för att visa dokument vid gränsövergången till Sikkim. Hans buss eller jeep kör sedan i förväg för att plocka upp honom på andra sidan gränsen. Pappersexercisen vid tre poster på båda sidor om gränsen tar en viss tid, och har han då lämnat sitt bagage på bussen kan vem som helst göra vad han vill med det. Att utnyttja detta tillfälle, då resenären är bunden av byråkratiska procedurer, vore dock ytterst fult och det nedrigaste tänkbara slag under bältet. Dock är det möjligt att det var där det hände.

Man kan då spekulera i teorin, att tjuven befann sig på bussen, (den var överfull med ett antal unga män i slyngelåldern,) att han vid tepausen vid Teesta såg sin chans och kunde utforska mitt bagage, varvid han kan ha känt något borsliknande i botten, (som var min toalettväska,) och vid gränsövergången till Sikkim slagit till när utlänningen var uppehållen av gränspoliserna. Han kan då ha utfört liknande operationer tidigare och haft god träning och erfarenhet i det perfekta attentatet mot en intet ont anande troskyldig resenär.

Resan från Darjeeling till Kathmandu gick relativt smärtfritt, även om den tog tid. Efter buss till Siliguri och jeep till gränsen fick man vänta tre timmar på nattbussen till Kathmandu, men denna nattresa blev dock relativt bekväm och trevlig

med massor av pauser för te, middag och frukost. Mitt resällskap var också mycket trevligt, då jag var den enda västerlänningen ombord. Klockan 9 på morgonen rullade vi över kullarna och passen till Kathmandu med underbar utsikt mot Manaslu och Ganesh, Langtangmassivet och de andra bergen efter en klar och kall soluppgång - jag blev förvånad över att finna frost i gräset.

(forts. i nästa nummer.)

Expedition Tibet maj '97, del 19 och avslutning.

Vi åkte in från Bhaktapur klockan 9 på morgonen. Charles och Lars var sjuka, hårt drabbade av Himalayaförkylning, som utlösts kraftigt genom den hastiga klimatförändringen från det kalla Tibet till det stekande Nepal.

Jag uppsökte Durbar Square och jagade sedan Second Hand Book Shops längs hela Freak Street utan att finna en enda. Målet var Johannes lilla Guest House. Jag ville träffa honom ännu en gång om det var möjligt. Som vanligt fann jag människor som väntade på honom i hans rum, men han var inte där, och ingen visste var han fanns. Av värden fick jag veta att hans räkning var betald. Han hade alltså kunnat ha brutit upp utan att meddela någon.

Vem är då denne vår vän Johannes? Jag passade på att fråga några av dem som väntade på honom. En tysk menade att han var "the king of the hippies in Himalaya". En engelsman hävdade att han var "tibetanernas bästa vän och beskyddare". En flicka menade att han var Himalayas bästa själavårdare. Men en nepalesisk-tibetansk munk, som också var där och talade god engelska, menade att Johannes inte var någonting annat än en Tulku. Och han var den mest övertygade och säkra beträffande Johannes personlighet och mission.

Jag lämnade dem och gick till restaurant Yak för att inta en lunch av *momos* och *lassi*. Jag lämnade ett meddelande till värden om var Johannes kunde finna mig, men jag väntade mig inte att han skulle dyka upp. Det gjorde han inte heller.

Under lunchen försvann solen, och det lutade åt ostadigare väder, kanske oväder. Plötsligt började det regna, stora tunga droppar, som om monsunen satt i gång. Man satt inregnad på restaurant Yak i Kathmandu. Det var bara att ta det lugnt. Jag passade på att gå på toaletten. Det var min första avföring sedan Rombuk för fyra dagar sedan, och den var i god form och toaletten tacknämlig. När jag kom tillbaka hade skuren upphört, men den följdes snart av andra skurar.

Sålunda gick en lunchtimme. Till slut var jag och vädret överens, och man kunde gå ut igen. Då gick jag tillbaka till Johannes hotell.

4.6. Det är dags för återfärden. Det är åtta år sedan massakern på Himmelska Fridens Torg i Peking, då den kinesiska kommunistregeringen körde över det folk den härskade över med tanks och massakrerade tusentals personer, kanske 10,000-tals.

Vi mår i stort sett alla bra. Hårdast drabbad av förkylning är Charles, men lyckligtvis har jag kunnat förse honom med whisky och toalettpapper i obegränsade mängder, då så litet gått åt: Jag tog med mig två rullar, av vilka jag inte ens kunnat konsumera en halv. Även Lars är förkyld, och Eva verkar vara i förstadiet till en förkylning, vilket dock kanske mest kan bero på de nuvarande turbulenserna i hennes liv: Hennes chef vill att hon skall resa till Ruanda för Rädda Barnen så fort hon kommer hem, vilket Eva helst icke vill. Annars är Trygve, 65 år, den enda under hela resan som hållit sig helt frisk hela tiden, medan Manfred, som var sjukast av alla

i början, nu är den piggaste och har det bästa humöret. Madeleine, den yngsta av oss, har klarat hela resan storartat fint trots alla magbesvär och sitt hopplöst invalidiserade knä. Sven har även hört till de friskaste, då han bara lidit av snabbt övergående höjdbesvär ibland.

Våra svåraste kriser var utan tvekan de som hade med vädret att göra. Den första tältnatten var kanske den svåraste. I rykande vind och minusgrader måste vi rigga upp våra tält första gången, och ingen visste hur det skulle göras. Tältpåsar blåste bort, i sista ögonblicket lyckades jag rädda Holgers sovsäck från att rullande blåsa ner i sjön (när det var exakt en meter kvar till vattnet,) flera fläkte sönder sina fingrar i blåsten och kylan, och ingen var tillräckligt varmt klädd under natten. Det var en hård och intensiv nattutbildning i hur man överlever tärtliv i nordvästra Tibet.

Snökrisen var mera alarmerande men mindre farlig. Det såg förfärligt ut för oss så länge det snöade, men så fort det slutade var krisen över.

Nästan alla utom jag frös sönder sina händer. Den torra kylan gjorde att fingertopparna sprack, och det tog lång tid för dem att läkas. Som pianist med överkänsliga händer (framför allt för kyla) kunde jag bättre gardera mig från början, varför jag slapp obehaget och plågorna. Somliga gick i dagar med plåster på alla fem fingertopparna.

Men det värsta obehaget under hela resan stod givetvis kineserna för. Deras mest vedervärdiga sabotage var alla straffavgifterna. Dessa var av två slag. Vi måste betala dryga inträden för att besöka Potala, Jokhang, Drepung, Sera, Norbulinka, Kumbum och borgen i Gyangtse, Tashilumpo, Sakya, Shegar och till och med Milarepas grotta. Till detta kom dubbla avgifter för att över huvud taget vistas i Mount Everest-regionen. Detta kinesiska straffsystem mot turister pungslog de flestas plånböcker och kändes för flera mycket kränkande när det gällde klostren. Sekulära ställen och monumentalbyggnader som den spektakulära borgen i Gyangtse och Potala gick det väl an att betala inträde för, men att kräva inträdesavgifter för kloster är direkt kränkande om man besöker dem som pilgrim, då det är att försöka reducera heliga platser av universellt intresse till döda museer. Detta är oacceptabelt. Att kineserna kräver inträdesavgifter av besökare på heliga platser som Jokhang, Drepung, Sera, Kumbum, Tashilumpo, Sakya, Shegar och Milarepas grotta är att bestraffa pilgrimerna för deras fromma besök.

Endast omkring Kailas slapp man sådana straffavgifter, för där fanns inga kineser. Denna fantastiska Parikrama förblir resans makalösa höjdpunkt utan konkurrens. Endast där var Tibet och tibetanerna fria och helt sig själva, och kineserna vågade sig inte ens i närheten av det heliga berget.

Denna upplevelse av Kailas var så fantastisk att allting tog slut efteråt. Detta är bekant som det berömda och försåtliga *Kailas-syndromet*. Kailas är en så oerhörd upplevelse, att efteråt allting annat faller platt till marken. Många slocknar efter sin första kringvandring av Kailas. Även Johannes berörde detta betänkliga fenomen när han sade:

"Så nu har du äntligen kommit runt Kailas. Och sedan? Vad har du kvar av världen efter det? Vad var Kailas annat än ett kallt och oåtkomligt berg för lättlurade människor att odla sin fåfänga med att gå runt? Vad var det mer än en fåfäng sportprestation? Kom bara inte och säg att du blev heligare och kände dig bättre efteråt. Jag vet hur det fungerar. Efteråt är man bara tom, helt tom och urlakad, för man har ingenting bättre och större kvar av världen att uppleva."

Men, Johannes, man har dock erfarenheten av Kailas kvar efteråt, och jag undrar om egentligen inte vem som helst kan bli klokare av en sådan magnifik erfarenhet av den rena fåfängans sublimaste höjder i denna världen. Klokare kan man alltid bli - frågan är hur. Och av alla sätt att bli klok och erfaren på tror jag ändå att Kailas är ett av de bättre.

Jag har nämnt att kineserna ej gärna går runt Kailas. De om några skulle kanske behöva göra det för att fatta något av det land som de så energiskt har försökt göra allt för att komma åt på alla dåliga sätt men aldrig det enda möjliga - genom enkel självuppgivelse och barmhärtighet.

Slut.

Göteborg 15.6.1997.

Nordens främste Tibetförkämpe avliden.

Nyheten kom som en chock för oss, att skulptören, filosofen och författaren Carl Gustaf Lilius plötsligt avlidit vid bara en ålder av 70 år. I decennier har han pepprat tidningarna med artiklar om Tibet, som haft den mycket viktiga funktionen att väcka folk till insikt om vad som egentligen händer där, åtminstone i Finland. Som en följd därav är Tibetmedvetenheten i Finland kanske starkare än i något annat nordiskt land. Dalai Lama var där i somras, och där har förekommit ett antal uppseendeväckande Tibetutställningar. Han lämnar ett stort tomrum efter sig, inte bara i den nordiska kampen för Tibet, utan kanske främst genom sina femtioåriga insatser för finländskt kulturliv.

En av oss har gått bort, men vi lever vidare och för kampen vidare. Må vi aldrig förtröttnas, och må vi komma ihåg Carl Gustaf Lilius, som gjorde allt vad en individ så långt utanför Tibet kan göra.

En annan syn på år 2000-problematiken

Allt eftersom vi mer och mer närmar oss millenniumskiftet, så uppmärksammas det som i dagligt tal kallas *millenniumbuggen*, dvs. den miss i många äldre datorprogram som gör att många system kan balla ur när 1999 plötsligt blir 2000. Det har sin grund i att man i början av datoråldern inte trodde att de system man tillverkade fortfarande skulle vara i drift år 2000. Därför gjorde man årtalet tvåsiffrigt, inte helt olikt våra personnummer, och man vet faktiskt inte riktigt vad som händer när den ska slå om från -99 till -00. Saker och ting kanske bara slocknar, eller de kanske gör något helt oväntat. Men man vet inte, och det har alltid varit oroande oavsett vad det är man inte vet.

En annan sak man inte vet är när Världen ska gå under. Vissa påstår att de vet, medan andra påstår att de inte kan veta. Om man förutsätter att vi går mot undergång, oavsett hur avlägset långt i framtiden det är, så kan man föreställa sig en klocka, som räknar ner till den tidpunkten. Benämningen spelar egentligen ingen roll, men vi kan kalla den för domedagsklockan. Om man nu känner till dessa två ting och kombinerar dem lite, så infinner sig plötsligt något nytt att oro sig över, i stället för vad som händer med världens datorsystem år 2000: Vad händer när domedagsklockan drabbas av millenniebuggen?

Än en gång står vi inför problemet med att inte veta. Frågan är om vi kanske inte oroar oss för oroandets skull? När väl domedagen dyker upp lär det ju ändå inte spela någon roll.

- Rasmus Larsson.

Vi tackar för denna insändardebutant. Man kan tankeexperimentera ytterligare och försöka utröna när världen ska gå under med att helt enkelt programmera och rådpfråga datorer, helst innan *millenniebuggen* inleder sina stipulerade förödelse. Betyggande kan vara, att alla domedagsprofetior hittills i historien ofelbart har slagit fel, vilket framför allt Jehovas Vittnen ju har haft ständiga problem med, då de ständigt måst ändra på sina utlovade domedagars definitiva datum.

Skämt åsido, även *Fritänkarens* framtid är oviss åtminstone den närmaste månaden, då de betänkliga skeendena på Balkan och i Turkiet måste ställa vår planerade vårresa ditåt i total ovisshet: Det kan ju bli krig när som helst på Balkan, och Turkiet kan mycket väl bli skådeplatsen för nästa omfattande folkmord (på kurderna), om det inte redan är det.

Ridån har gått ner för kurderna i Turkiet, och ingen journalist tillåts utröna deras öde. Deras ledare Öcalan tvingades bli terrorist, då det var det enda sättet för en kurdledare att uppmärksamma förtrycket mot kurderna i världen. Han kunde helt enkelt bara demonstrera mot turkarnas övervåld genom våld. Det mest betänkliga av allt i detta är, att turkarna genomfört folkmord förut (mot armenierna) och kommit undan med det, så att det officiellt aldrig har hänt enligt turkisk historieskrivning. Detta har vi tjtat om i åtskilliga *Fritänkare* tidigare.

Så om det dröjer till mitten av april innan nästa *Fritänkare* kommer, så beror det då på att den planerade resan ditåt blivit av, på gott och ont, vare sig det är något att oro sig för eller inte.

Ännu beträffande datorer: vi har beställt Internetabonnemang genom Utfors och borde få det när som helst. Både *Fritänkaren* och *The Free Thinker* ligger i startgrupparna för att komma ut på nätet. Således kan vi förhoppningsvis snart hänvisa alla potentiella gratisprenumeranter till *Webben*. Därmed kommer vår upplaga att bli mindre men även mindre ekonomiskt betungande.

Allt gott inför Fastan och Påsken, tillönskas alla läsare,

av er kontinuerlige *Fritänkare*.

Göteborg 21.2.1999